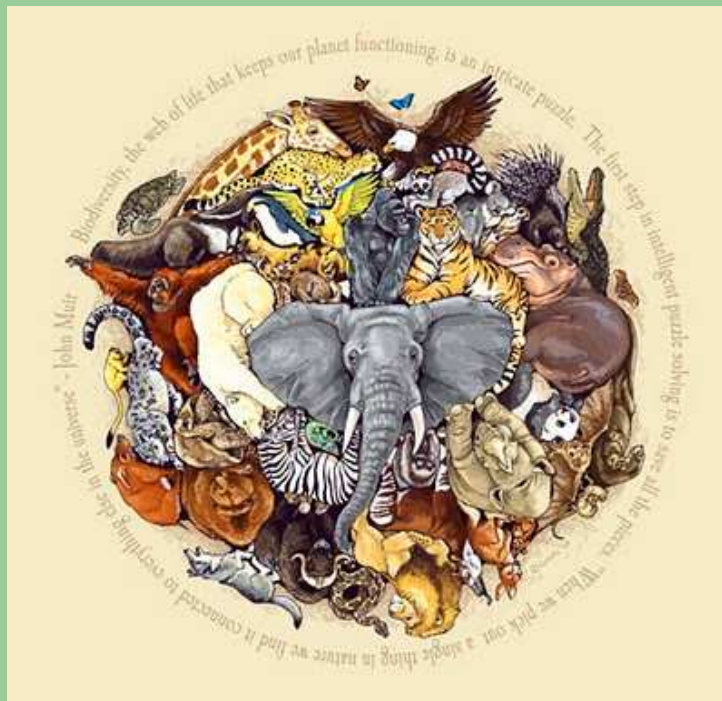

Koncepce r / K selekce

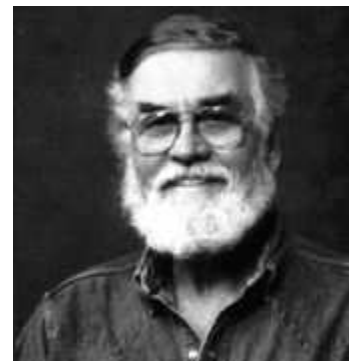
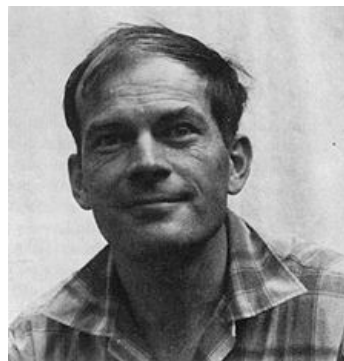
Petr Švehlík

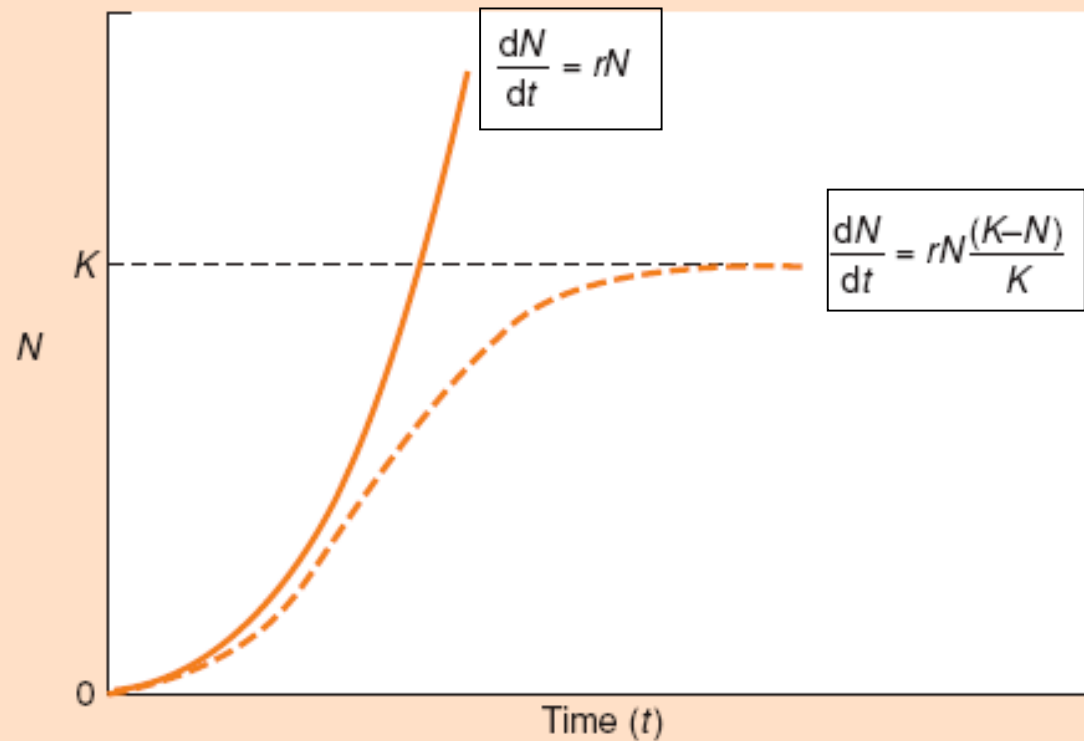

POPULAČNÍ EKOLOGIE ŽIVOČICHŮ
(podzim 2011)

r/K teorie výběru

- počátek 60. léta 20. st.
- MacArthur, R. and Wilson, E. O. (1967):
  - **The Theory of Island Biogeography**
- Pianka, E. R. (1970):
  - **On r- and K-Selection**
- populární zejména v 70. a 80. letech 20. st.

N ... počet jedinců v populaci

t ... čas

r ... specifická růstová rychlost populace

K ... nosná kapacita prostředí

Figure 5.23 Exponential (—) and sigmoidal (---) increase in density (N) with time for models of continuous breeding. The equation giving sigmoidal increase is the logistic equation.

Životní strategie

- organismy se musí vyrovnat s vlivy vnějšího prostředí za předpokladu využití svých schopností
- existuje obvykle několik způsobů řešení, která se ale navzájem vylučují
? nutnost výběru: **trade-off**

Základní typy životních strategií živočichů:

r stratég

K stratég

pozn.: u rostlin

S (snášejší stres) x R (ruderní stratég) x C (konkurenční stratég)

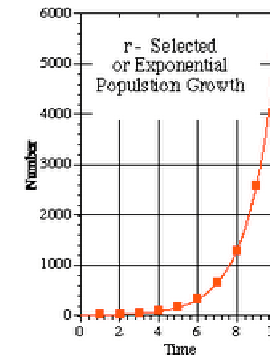
Životní strategie živočichů

r-stratéž je organismus, který ve své životní strategii uplatňuje vyšší důraz na rozmnožování a mobilitu potomstva, přičemž kvalita a konkurenceschopnost je odsunuta do pozadí.

X

K-stratéž je organismus, který ve své životní strategii uplatňuje vyšší důraz na kvalitu a konkurenceschopnost potomstva, přičemž jeho kvantita a mobilita je odsunuta do pozadí.

r- stratégové

- v nestabilním či nepředvídatelném prostředí
- nízká adaptace na úspěšnou kompetici
- relativně časté změny populační hustoty
- klíčová schopnost rychlé reprodukce

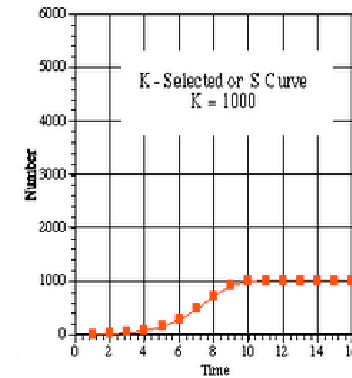
- vysoká fekundita
- brzké pohlavní dospívání
- krátká doba březosti
- krátký životní cyklus
- malá tělesná hmotnost
- potomstvo:

- důraz na mobilitu ? rychle najít a obsadit volná stanoviště
- menší velikost
- redukce péče, méně vybavené do života ? vyšší úmrtnost

- ? menší investice do přežití, větší investice do rozmnožování

K strategové

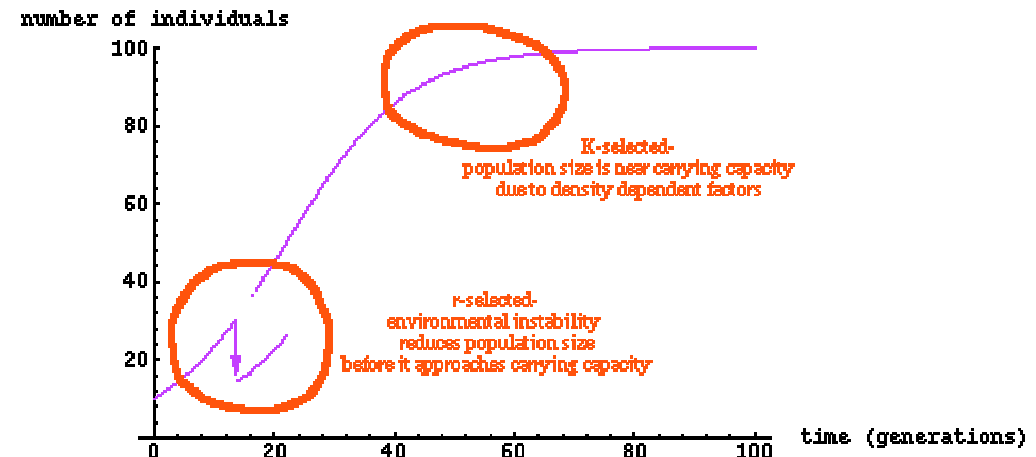
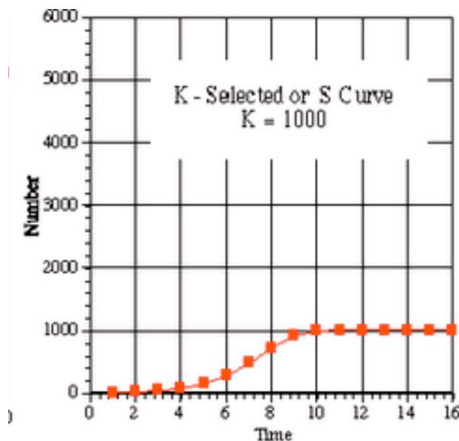
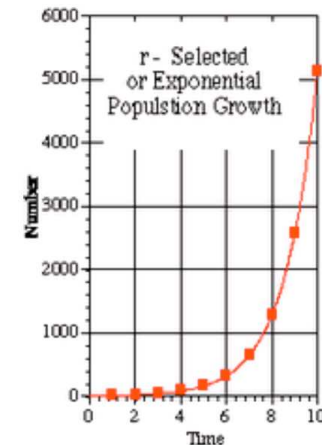
- **ve stabilním či předvídatelně sezónním prostředí**
- populační hustota relativně stabilní (blízko nosné kapacity prostředí)
- klíčová je schopnost úspěšné kompetice o omezené množství zdrojů
- opožděné pohlavní dospívání
- delší doba březosti
- méně potomků
- dlouhý životní cyklus
- velká tělesná velikost
- potomstvo:
  - větší velikost, menší mobilita
  - vyšší rodičovská investice ? vyšší pravděpodobnost přežití do dospelosti
- ? **Větší investice do přežití, menší do rozmnožování**

Srovnání r- a K- strategií

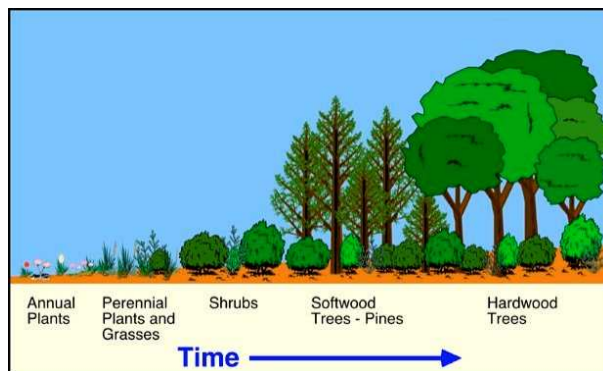
	r	K
	(density independent)	(density dependent)
prostředí	nestabilní prostředí	stabilní prostředí
stabilita populace	kolísá	stabilní
vliv prostředí	populace sleduje prostředí	tlumení výkyvů prostředí
generační čas	krátký	dlouhý
dospělost	brzká	opožděná
velikost těla	malá	velká
životní cyklus	semelparní	iteroparní
počet potomků	vyšší	nižší
velikost potomků	menší	větší
konkurence	slabá	silná

Životní strategie a Sukcese

- Typický *r- stratég* je živočich obsazující narušená stanoviště či nově vzniklé biotopy ? **druhy primární fáze sukcese**
- *K- stratégové* obvykle významně nastupují až v pozdních fázích a postupně vytlačují *r- strategy* ? **členové stabilizovaných ekosystému**

- ústřice jedlá (*Ostrea edulis*): **r- stráž**
- gorila horská (*Gorilla beringei*): **K- stráž**
- x ale co třeba **kareta obrovská** (*Chelonia mydas*)?

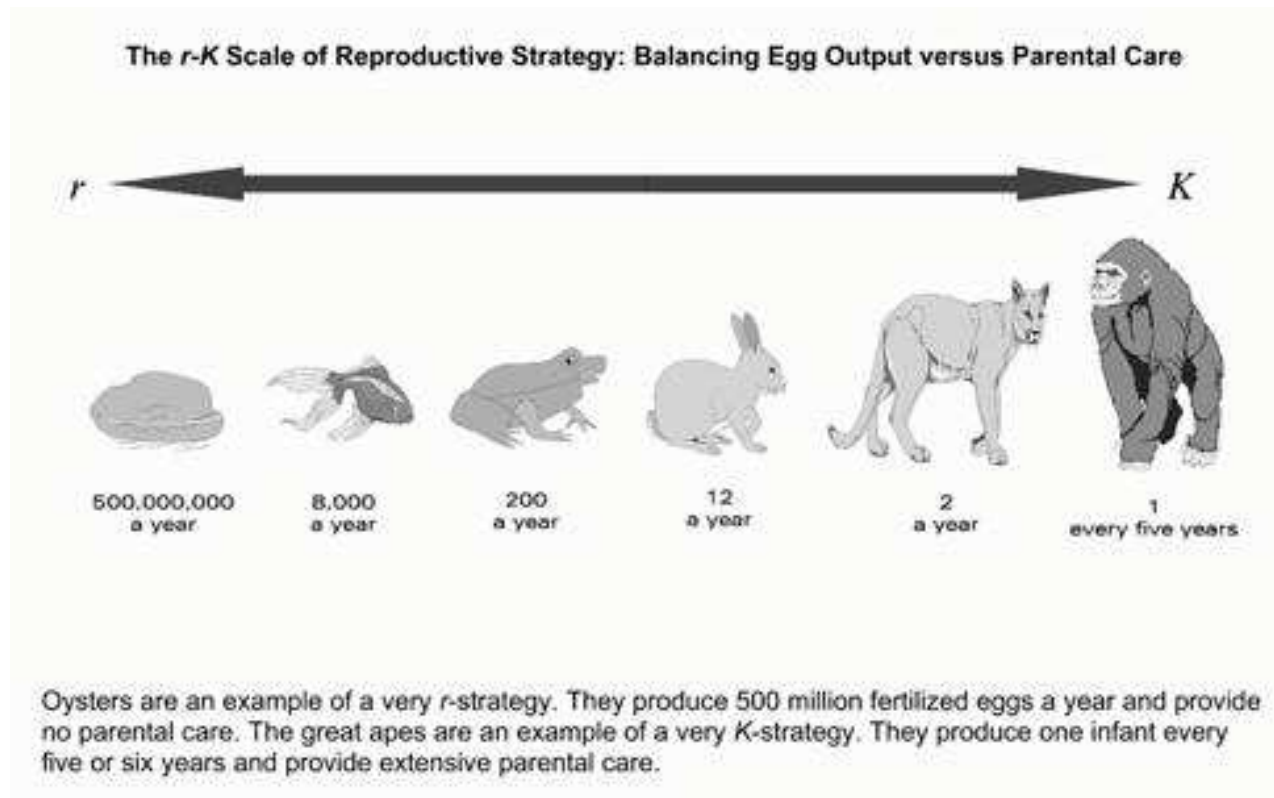

r- stratég i K- stratég „současně“

- ústřice jedlá (*Ostrea edulis*): r- stratég
- gorila horská (*Gorilla beringei*): K- stratég
- x ale co třeba **kareta obrovská** (*Chelonia mydas*)?

Relativita pojmů r-/K- selekce

Koncepce r / K selekce v teorii kulturního výběru

- Fog, A. (1997): **Cultural r/k Selection**
- prototypem r- kultury (*regal*) je diktatura
- prototypem k- kultury (*kalyptic*) jsou malá izolovaná společenství

